EUROPEISKA KOMMISSIONEN

Bryssel den 30.5.2012
COM(2012) 319 final

Rekommendation till

RÅDETS REKOMMENDATION

om Litauens nationella reformprogram för 2012

och om avgivande av rådets yttrande om Litauens konvergensprogram för 2012–2015

{SWD(2012) 319 final}

Rekommendation till

RÅDETS REKOMMENDATION

om Litauens nationella reformprogram för 2012

och om avgivande av rådets yttrande om Litauens konvergensprogram för 2012–2015

EUROPEISKA UNIONENS RÅD UTFÄRDAR DENNA REKOMMENDATION

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artiklarna 121.2 och 148.4,

med beaktande av rådets förordning (EG) nr 1466/97 av den 7 juli 1997 om förstärkning av övervakningen av de offentliga finanserna samt övervakningen och samordningen av den ekonomiska politiken[1], särskilt artikel 5.2,

med beaktande av Europeiska kommissionens rekommendation[2],

med beaktande av Europaparlamentets resolutioner[3],

med beaktande av Europeiska rådets slutsatser,

med beaktande av sysselsättningskommitténs yttrande,

efter att ha hört ekonomiska och finansiella kommittén, och

av följande skäl:

(1) Europeiska rådet antog den 26 mars 2010 Europeiska kommissionens förslag till en ny strategi för sysselsättning och tillväxt – Europa 2020. Strategin bygger på en utökad samordning av den ekonomiska politiken med inriktning på ett antal nyckelområden där åtgärder måste vidtas för att öka Europas potential för hållbar tillväxt och konkurrenskraft.

(2) Rådet antog den 13 juli 2010 en rekommendation om de allmänna riktlinjerna för medlemsstaternas och unionens ekonomiska politik (2010–2014) och den 21 oktober 2010 ett beslut om riktlinjer för medlemsstaternas sysselsättningspolitik[4], vilka tillsammans utgör de så kallade integrerade riktlinjerna. Medlemsstaterna uppmanades att beakta de integrerade riktlinjerna i sin nationella ekonomiska politik och sysselsättningspolitik.

---

1 EGT L 209, 2.8.1997, s. 1.
2 COM(2012) 319 final.
3 P7_TA(2012)0048 och P7_TA(2012)0047.
4 Rådets beslut 2012/238/EU av den 26 april 2012.

(3) Den 12 juli 2011 antog rådet en rekommendation om Litauens nationella reformprogram för 2011 och avgav ett yttrande om Litauens uppdaterade konvergensprogram för 2011–2014.

(4) Den 23 november 2011 antog kommissionen den andra årliga tillväxtöversikten, vilket inledde den andra europeiska planeringsterminen med integrerad politisk förhandssamordning förankrad i Europa 2020-strategin. Den 14 februari 2012 antog kommissionen, på grundval av förordning (EU) nr 1176/2011, *Rapporten om varningsmekanismen*[5], i vilken Litauen inte fanns med bland de medlemsstater för vilka en fördjupad granskning skulle göras.

(5) Den 2 mars 2012 godkände Europeiska rådet prioriteringarna för att säkerställa finansiell stabilitet, finanspolitisk konsolidering och åtgärder för att främja tillväxten. Europeiska rådet underströk behovet att genomföra differentierad, tillväxtfrämjande finanspolitisk konsolidering, återställa normala lånevillkor i ekonomin, främja tillväxt och konkurrenskraft, ta itu med arbetslösheten och krisens sociala konsekvenser samt modernisera den offentliga förvaltningen. Medlemsstaterna uppmanades att genomföra rådets landsspecifika rekommendationer för 2011 och att omsätta dessa prioriteringar i konkreta åtgärder som ska ingå i deras stabilitets- eller konvergensprogram och nationella reformprogram.

(6) Den 2 mars 2012 uppmanade Europeiska rådet också de medlemsstater som deltar i europluspakten att i tid lägga fram sina åtaganden så att de kan inkludera dem i sina stabilitets- eller konvergensprogram och nationella reformprogram.

(7) Den 27 april 2012 lade Litauen fram sitt konvergensprogram för perioden 2012–2015, och den 30 april 2012 sitt nationella reformprogram för 2012. De båda programmen har bedömts samtidigt för att man ska kunna ta hänsyn till olika kopplingar mellan dem.

(8) Baserat på bedömningen av 2012 års konvergensprogram enligt rådets förordning (EG) 1466/97 anser rådet att det makroekonomiska scenario som ligger till grund för programmets finanspolitiska beräkningar är rimligt. För 2012 och 2013 är det i stort sett i linje med kommissionens vårprognos 2012. Målet för den finanspolitiska strategi som anges i programmet är att korrigera det alltför stora underskottet senast 2012 som rådet rekommenderat och sträva efter att därefter uppnå det finanspolitiska målet på medellång sikt. Programmet bekräftar det tidigare målet på medellång sikt, dvs. ett strukturellt överskott i de offentliga finanserna på 0,5 % av BNP, vilket återspeglar kraven i stabilitets- och tillväxtpakten, och anger en konsolidering med åtminstone 1 procentenhet per år i avsikt att nå en balanserad budget senast 2015. De finanspolitiska planerna ligger i linje med en snabb korrigering av det alltför stora underskottet, men den genomsnittliga årliga finanspolitiska ansträngningen under perioden 2010–2012, baserat på det (omräknade) strukturella budgetsaldot[6], väntas bli lägre än de 2,25 % av BNP som rådet krävde i sin rekommendation av den 16 februari 2010. De planerade årliga framstegen i riktning mot det finanspolitiska målet på medellång sikt under åren efter korrigeringen av det alltför stora underskottet är något högre än 0,5 % av BNP i

---

5 COM(2012) 68 final.

6 Konjunkturrensat saldo exklusive engångsåtgärder och andra tillfälliga åtgärder enligt den omräkning som gjorts av kommissionen på grundval av uppgifterna i programmet, med användning av den allmänt vedertagna metoden.

strukturella termer, det riktmärke som anges i stabilitets- och tillväxtpakten. Den planerade ökningstakten för de offentliga utgifterna, om man tar diskretionära åtgärder på inkomstsidan i beaktande, överensstämmer med riktmärket för utgifter i stabilitets- och tillväxtpakten för 2013 och 2014, men inte för 2015. Den offentliga skulden väntas ligga kvar under 60 % av BNP under programperioden och öka till nästan 41 % av BNP 2013 enligt kommissionens vårprognos 2012, men enligt konvergensprogrammets mål ska skulden minska till cirka 35 % år 2015. Reformen av planering och verkställande av budgeten går framåt, men regeringen måste fortfarande godkänna den föreslagna lagstiftningen. Denna lagstiftning skulle förbättra ansvarigheten inom den finanspolitiska ramen, genom att inrätta ett oberoende organ och skärpa reglerna för egna reserver.

(9) På grundval av en övergripande strategi för efterlevnad av skattereglerna vidtogs åtgärder under 2011 som förstärkte efterlevnaden och gav extra intäkter. Det är emellertid nödvändigt att fortsätta genomförandet för att uppnå ett markant minskat skatteundandragande.

(10) Befolkningsutvecklingen gör pensionssystemets hållbarhet mycket osäker. Litauen har beslutat att gradvis höja pensionsåldern till 65 år fram till 2026, men detta räcker inte för att garantera en hållbar och tillräcklig pensionsinkomst i framtiden och det måste därför kompletteras med ytterligare åtgärder. Exempel på sådana åtgärder är att koppla den lagstadgade pensionsåldern och framtida förmåner till demografiska faktorer; fastställa tydliga regler för indexering; införa en närmare koppling mellan avgifter och förmåner och ta bort incitament för förtidspensionering. Litauen kan dessutom använda frivilliga tilläggspensioner i större utsträckning. Införande av tjänstepensionssystem kan minska bördan för det sociala trygghetssystemet och samtidigt förbättra framtida pensionsinkomster. Negativa incitament för att fortsätta förvärvsarbeta under längre tid har avlägsnats.

(11) Lagen om bemanningsföretag, utformad för att underlätta korttidsanställning, trädde i kraft den 1 december 2011. Det är dock möjligt att den inte får någon större effekt, eftersom bemanningsföretag redan tidigare har bedrivit verksamhet i Litauen. En omfattande översyn av arbetsrätten kan kartlägga onödiga restriktioner och administrativa hinder för flexibla avtal, uppsägningsregler och flexibla arbetstidssystem. Det krävs ytterligare åtgärder för att öka deltagandet på arbetsmarknaden, särskilt för ungdomar, icke yrkesutbildade och äldre personer, och för att öka arbetsmarknadens flexibilitet.

(12) Problemen med ungdomsarbetslöshet (över 30 %) och arbetslöshet bland icke yrkesutbildade blev särskilt uppenbara under krisen. Regeringen genomför ett antal åtgärder för att främja ungdomssysselsättning, såsom subventioner för första anställning och lägre sociala avgifter. Aktiveringsgraden är dock fortfarande för låg och anslagen till aktiva arbetsmarknadsåtgärder kan användas mer effektivt genom att offentliga arbeten riktas till de mest utsatta. För att få en bättre övergång från utbildning till arbetsmarknad, kan lärlingsutbildningar och praktiktjänstgöringar göras mer attraktiva och ett prognossystem för kompetensefterfrågan införas. Åtgärderna bör vara i linje med de resultat som framkommit inom Litauens och kommissionens gemensamma åtgärdsgrupp för ungdomsarbetslöshet.

(13) Ungefär en tredjedel av Litauens befolkning löper risk för fattigdom och långvarig utestängning. Detta är den fjärde högsta siffran i EU. År 2011 ändrade Litauen lagen

om kontanta socialbidrag för att reformera det sociala stödsystemet från och med januari 2012. Man har lanserat en försöksmodell för fördelning av socialstöd, ändrat metoden för beräkning av belopp, infört vissa incitament för arbete och ökat täckningsgraden. Socialstödsreformen är ett försök att minska de negativa incitamenten för arbete. Det är nödvändigt att införa ett övervakningssystem för att bedöma dess effektivitet och dess inverkan på fattigdomslindring. Reformen bör också kopplas till aktiveringsåtgärder som ökar deltagandet, i synnerhet för långvariga socialbidragstagare.

(14) Regeringen har sedan 2010 genomfört en långtgående reform av statsägda företag, som syftar till att omstrukturera företagsstyrningen, öka öppenheten, skilja mellan ägande och regleringsfunktion samt öka konkurrens och effektivitet. Reformen är betydelsefull och omfattar rättsliga och organisatoriska förändringar. Stora framsteg har gjorts i fråga om öppenhet och ansvarighet i och med att rapporter nu offentliggörs på kvartals- och årsbasis. Tydliga företagsmål har fastställts. Regeringen har dock skjutit upp vissa delar av reformen, särskilt åtskillnaden mellan kommersiella och icke-kommersiella verksamheter i statligt ägda företag, och avser att genomföra dem under 2012.

(15) Litauen har gjort vissa framsteg när det gäller att förbättra byggnaders energieffektivitet. Ett moderniseringsprogram för flerbostadshus antogs av regeringen i december 2011, men det försvagas av motverkande subventioner på andra politikområden som minskar incitamenten för boende att förbättra energieffektiviteten. Ytterligare konkreta och snabba åtgärder behövs för att förbättra byggnaders energieffektivitet.

(16) Det finns utrymme för en skatteväxling riktad mot energianvändning eftersom inkomsten från miljöskatter är den tredje lägsta i EU och skatterna på transporter är de lägsta i EU. Den implicita skattesatsen på energianvändning var den sjunde lägsta i EU under 2010 medan energiskatterna i förhållande till BNP bara är något lägre än genomsnittet i EU.

(17) Landets energiinfrastruktur har brister vad gäller konkurrens och förbindelseledningar och detta är en faktor som motverkar tillväxt. Otillräckliga förbindelseledningar hindrar utvecklingen av konkurrens på energimarknaderna. Koncentrationen är fortfarande hög (över 90 %) inom både gas- och elmarknaderna.

(18) Litauen har gjort flera åtaganden inom europluspakten. Dessa åtaganden, och genomförandet av åtagandena från 2011, avser att främja sysselsättningen, förbättra konkurrenskraften, öka de offentliga finansernas hållbarhet och förstärka den finansiella stabiliteten. Kommissionen har utvärderat genomförandet av åtagandena inom europluspakten. Resultaten av denna utvärdering har beaktats i rekommendationerna.

(19) Inom ramen för den europeiska planeringsterminen har kommissionen genomfört en omfattande analys av Litauens ekonomiska politik. Den har bedömt konvergensprogrammet och det nationella reformprogrammet. Den har beaktat inte bara programmens relevans för en hållbar finanspolitik och socioekonomisk politik i Litauen, utan även i vilken utsträckning EU:s regler och riktlinjer har iakttagits, mot bakgrund av behovet att stärka den övergripande ekonomiska styrningen i EU genom att framtida nationella beslut fattas med beaktande av synpunkter på EU-nivå. Dess

rekommendationer inom ramen för den europeiska planeringsterminen återspeglas i rekommendationerna 1–6 nedan.

(20) Mot bakgrund av denna bedömning har rådet granskat Litauens konvergensprogram, och dess yttrande[7] återspeglas särskilt i rekommendation 1 nedan.

HÄRIGENOM REKOMMENDERAS Litauen att vidta följande åtgärder under perioden 2012–2013:

1. Se till att det alltför stora underskottet korrigeras planenligt och i tid. I detta syfte till fullo genomföra budgeten för 2012 och vidta de strukturanpassningsåtgärder som anges i rådets rekommendation inom ramen för förfarandet vid alltför stora underskott. Därefter ange vilka åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa genomförandet av den finanspolitiska strategin för 2013 och framöver som planerat, med lämpliga strukturanpassningsåtgärder för att göra tillräckliga framsteg i riktning mot det finanspolitiska målet på medellång sikt, däribland att iaktta riktmärket för utgifter, samtidigt som nedskärningar av tillväxtfrämjande utgifter minimeras. I detta avseende överväga att höja de skatter som är minst skadliga för tillväxt, såsom fastighets- och miljöskatter, inklusive fordonsbeskattning, och samtidigt stärka efterlevnaden av skattereglerna. Stärka ramverket, i synnerhet genom införande av verkställbara och bindande utgiftstak inom det finanspolitiska ramverket på medellång sikt.

2. Anta lagstiftning om en genomgripande pensionsreform. Anpassa den lagstadgade pensionsåldern till den förväntade livslängden, fastställa tydliga regler för indexering av pensioner och förbättra tilläggspensionssystemen. Stödja pensionsreformen med åtgärder för aktivt åldrande.

3. Ta itu med den höga arbetslösheten, särskilt bland unga, lågutbildade och långtidsarbetslösa, genom att inrikta resurserna på aktiva arbetsmarknadsåtgärder och samtidigt förbättra deras effektivitet. Öka effektiviteten i lärlingsprogrammen. Ändra arbetsrätten vad gäller flexibla avtal, uppsägningsregler och flexibla arbetstidssystem

4. Öka incitamenten för att arbeta och stärka banden mellan socialstödsreformen och aktiveringsåtgärder, särskilt för de mest utsatta, för att minska fattigdom och social utestängning.

5. Genomföra alla aspekter av reformpaketet för statsägda företag och särskilt säkerställa åtskillnad mellan ägande och regleringsfunktioner och åtskillnad mellan kommersiell och icke-kommersiell verksamhet. Införa lämpliga övervakningsverktyg för att bedöma reformernas effektivitet och säkerställa att alla statsägda företag uppfyller kraven i reformen.

[7] Enligt artikel 9.2 i rådets förordning (EG) nr 1466/97.

6. Intensifiera åtgärder för energieffektivisering av byggnader, bland annat genom avlägsnande av negativa incitament och ett snabbt genomförande av holdingfonden. Främja konkurrens i energinäten genom att förbättra interkonnektiviteten med EU-länderna vad gäller både el och gas.

Utfärdad i Bryssel den

På rådets vägnar
Ordförande